

WOONMIGRATIES

Dit kaartblad behandelt de migratiebewegingen van de bevolking tijdens de periode van 1.1.1982 tot 31.12.1989.

De gegevens zijn ontleend aan de publikaties van het N.I.S (Nationaal Instituut voor de Statistiek). Voor de kaarten op gemeentelijke basis (kaarten 1, 3 en 5) werd gebruik gemaakt van de jaarlijkse publikatie «Loop van de Bevolking», deze vermeldt voor elke gemeente het aantal «inwijkelingen» (uit binnen- en buitenland) en het aantal «uitwijkelingen» (naar binnen- en buitenland). Voor de kaarten op arrondissementele basis werd gewerkt met de elk jaar terugkerende rubriek «Bevolking, Migraties tussen arrondissementen» in het Statistisch Jaarboek van België; het gaat dus om interarrondissementele migraties.

Kaarten 1 en 3 (absolute en relatieve migratiesaldi) tonen duidelijk het negatief migratiesaldo van de grote agglomeraties en de middelgrote steden van het land. In de grote agglomeraties is de uittocht sterk uitgesproken, vooral in Brussel. In de middelgrote steden schijnt de uittocht minder groot, maar er dient rekening gehouden met het feit dat bij de gemeentefusie-operatie een aantal minder stedelijke gemeenten bij de stad opgenomen werden; verhuizen van de stad zelf naar een nu niet meer bestaande minder stedelijke gemeente wordt niet meer als een migratie geregistreerd: de uittocht uit de middelgrote steden is dus vermoedelijk wel groter dan de kaart laat vermoeden.

Negatieve migratiesaldi overwegen eveneens in grote delen van West-Vlaanderen, in de streek van Aalst en in andere delen van Oost-Vlaanderen, in Limburg en in de nijverheidsas van Wallonië.

De grootste (absolute en relatieve) positieve migratiesaldi treft men aan in de buitenzone van het stadsgewest van de grote agglomeraties en in de kustgemeenten, maar ook in een aantal streken die traditioneel emigratiegebieden waren, zoals de Antwerpse en de Noorderkempen, delen van Henegouwen in de nabijheid van Brussel, Waals Brabant en verder bijna geheel het gebied ten zuiden van Sambre en Maas (waar negatieve saldi zoals in de Hoge Ardenne eerder uitzonderingen zijn).

Het globaal beeld van de woonmigraties kan dus in grote lijnen samengevat als een uittocht uit de steden en enkele traditionele emigratiegebieden naar de verdere (meer landelijke) omgeving van de steden en een aantal landelijke gebieden die vroeger negatieve migratiesaldi kenden.

Kaart 5 geeft een overzicht van de «beweeglijkheid» van de bevolking. Deze wordt uitgedrukt door de verhouding van de som van alle in- en uitwijkelingen der gemeente gedurende de beschouwde periode tegenover het bevolkingscijfer (het gemiddelde van 1.1.1982 en 31.12.1989).

In de gemeenten van de Brusselse agglomeratie zijn de cijfers zeer, eigenlijk abnormaal hoog; daar hebben immers geen gemeentefusies plaats gevonden. Rond Brussel, zowel in Vlaams als in Waals Brabant, is de beweeglijkheid zeer groot, wat voor een groot deel aan de uittocht uit Brussel toe te schrijven is.

In Vlaanderen is de beweeglijkheid over het algemeen laag in vergelijking met Wallonië. Alleen de omgeving van Antwerpen en (in veel mindere mate) van Gent evenals de kustgemeenten vormen hierop uitzonderingen.

De taalgrens is een scherpe grens tussen kleine en grote beweeglijkheid, zowel aan de provincie Henegouwen als aan de provincie Luik. De Waalse bevolking is veel beweeglijker, al zijn er hier ook een paar gebieden (zoals de Hoge Ardenne) met kleine beweeglijkheid.

De grotere beweeglijkheid rond de grote steden is een normaal verschijnsel; de verklaring voor het verschil tussen Vlaanderen en Wallonië ligt niet zo maar voor de hand.

De **kaarten 2, 4 en 6** geven de interarrondissementele migraties weer. In wezen verschillen ze niet veel van de kaarten op gemeentelijke basis, maar door het wegvallen van de intraarrondissementele migraties zijn ze a.h.w. afgezwakt. Op deze kaarten verdwijnen een aantal details maar komt het globaal beeld beter tot uiting.

De **kaarten 7 tot 26** geven de richting van de interarrondissementele migratiesaldi. Hiervoor werden 20 arrondissementen uitgekozen: de 12 arrondissementen met de grootste (positieve of negatieve) saldi, nl. Brussel-Hoofdstad, Halle-Vilvoorde, Nijvel (Nivelles), Antwerpen, Charleroi, Leuven, Luik (Liège), Gent, Namen (Namur), Hasselt, Mechelen en Zinnik (Soignies) en verder nog Brugge, Aalst, Verviers, Bergen (Mons), Kortrijk, Oostende, Ieper en Marche-en-Famenne.

De overblijvende arrondissementen hebben meestal kleinere saldi en vertonen bovendien veel gelijkenis met een van de hiervoor vermelde arrondissementen, nl:

- Turnhout met Mechelen (Turnhout is evenwel meer op Antwerpen afgestemd en Mechelen op Brussel);
- Veurne met Oostende;
- Diskmuide, Roeselare, Tielt en Eeklo met Kortrijk en Ieper;
- Oudenaarde, Dendermonde en Sint-Niklaas met Gent (Sint-Niklaas heeft evenwel meer betrekkingen met Antwerpen dan de andere arrondissementen);
- Ath met Zinnik;
- Moeskroen (Mouscron) en Doornik (Tournai) met Kortrijk;
- Maaseik en Tongeren met Hasselt;
- Hoei (Huy), Borgworm (Wareme), Dinant, Philippeville en Thuin met Namen;
- de overige Luxemburgse arrondissementen (met uitzondering van Aarlen (Arlon) dat een negatief migratiesaldo heeft) met Marche-en-Famenne.

Brussel-Hoofdstad (kaart 7) is praktisch het enige arrondissement dat grote of minstens meldenswaardige uitwisseling en saldi vertoont met alle arrondissementen van het land. Het heeft zware negatieve saldi met de andere Brabantse arrondissementen, kleine negatieve saldi met de verdere omgeving (Mechelen, Borgworm, Zinnik, Ath, Oudenaarde, Aalst, Dendermonde), met Hoei en de provincies Namen en Luxemburg en met de kustarrondissementen. Daarentegen is er een positief saldo met Antwerpen, Luik, Gent, Charleroi en Mons, met Limburg, met westelijk Henegouwen en Zuid-West-Vlaanderen. Dit betekent dat de Brusselse agglomeratie veel meer verliest aan de rest van het stadsgewest en aan sommige landelijke gebieden van Zuid-België en aan de Kust dan het wint uit de andere delen van het land.

Halle-Vilvoorde heeft een zeer groot positief saldo t.o.v. Brussel maar een (kleiner) negatief saldo met Leuven en Nijvel. Het heeft negatieve saldi met zeer veel Waalse arrondissementen en een aantal Vlaamse (de kust en de omgeving van het arrondissement Halle-Vilvoorde).

Antwerpen verliest sterk aan de aangrenzende arrondissementen en Brussel; het heeft een (klein) positief saldo met de meeste Vlaamse arrondissementen en een (klein) negatief saldo met de Waalse.

Luik verliest veel aan de aangrenzende arrondissementen, aan geheel het Brusselse stadsgewest en aan Luxemburg, maar met Limburg is de balans positief.

In het arrondissement **Gent** komt het negatief saldo van de stadsagglomeratie vermoedelijk ten goede aan de rest van het arrondissement, want met enkele arrondissementen van Oost- en West-Vlaanderen is er een positief saldo, terwijl er verlies is t.o.v. de Kust, Antwerpen, Brussel en (zeer beperkt) Wallonië.

In **Charleroi** overwegen de negatieve saldi, vooral met de zuidelijke aangrenzende arrondissementen en Brussel, maar ook elders.

Leuven heeft nogal grote positieve saldi met Brussel, Halle-Vilvoorde, Mechelen en Limburg; er zijn kleine positieve cijfers t.o.v. de rest van Vlaanderen; en er zijn kleine negatieve cijfers t.o.v. Wallonië en relatief grote negatieve met Nijvel.

Brugge (dat vooral bestaat uit de stad en de kustgemeenten) heeft overwegend positieve saldi met de rest van Vlaanderen en Brussel en zeer kleine cijfers met Wallonië.

Nijvel dankt zijn groot positief saldo aan de grote inwijkingsoverschotten uit Brussel, Halle-Vilvoorde en Leuven en kleinere saldi uit Vlaanderen, westelijk Henegouwen en Luik, terwijl het nogal wat inwoners afstaat aan de meer zuidelijk gelegen arrondissementen.

Namen trekt vooral nieuwe inwoners aan uit Nijvel, Charleroi, Brussel en Halle-Vilvoorde en in mindere mate uit de andere Waalse arrondissementen. De saldi met Vlaanderen zijn minimaal.

Aalst heeft bijna uitsluitend negatieve saldi (behalve met Brussel en Halle-Vilvoorde), in sterke mate met de omgevende Vlaamse arrondissementen, in mindere mate met de rest van Vlaanderen en zeer beperkt met Wallonië.

Opvallend bij **Verviers** is het groot positief saldo t.o.v. Luik en het verlies t.o.v. Brabant, Namen en Luxemburg.

Hasselt verliest zwaar, vooral tegenover de provincies Antwerpen en Brabant en het arrondissement Luik; met de rest van het land heeft het kleine saldi.

Ook **Bergen** heeft met het merendeel van de arrondissementen negatieve saldi, vooral in Wallonië.

Kortrijk heeft kleine positieve saldi met Zuid-West-Vlaanderen en Moeskroen, maar verliest aan Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Brabant en westelijk Henegouwen.

Oostende is het enige arrondissement met nagenoeg uitsluitend positieve saldi.

Ieper daarentegen heeft bijna uitsluitend negatieve saldi, maar deze beperken zich tot het Vlaamse landsdeel.

Zinnik heeft positieve saldi t.o.v. Brabant, maar verliest aan de rest van Wallonië.

Marche verliest wel aan de provincie Namen maar wint van de rest van het land.

Mechelen groeide ten koste van Antwerpen en enkele arrondissementen uit de omgeving, maar verloor vooral aan Vlaams Brabant en Turnhout.

Samenvattend kan gezegd (voor de Kaarten 7-26) :

1. De bewegingen zijn relatief beperkt in afstand.
2. De taalgrens is geen scherpe grens, maar beperkt toch de migraties, behalve in het geval Limburg/Luik.
3. Hoe groter de stad in een arrondissement, des te meer verliest het arrondissement aan de aangrenzende arrondissementen.
4. Brussel-Hoofdstad deint uit in Brabant en oefent verder meer aantrekking uit op Wallonië dan op Vlaanderen.